

ÁTTEKINTÉS A PÉNZÜGYI ÉS GAZDASÁGI VÁLSÁG
KEZELÉSÉRE TETT TAGÁLLAMI INTÉZKEDÉSEK-
RŐL¹– MEMO/09/499 SZ. BIZOTTSÁGI DOKUMEN-
TUM FELHASZNÁLÁSÁVAL

GÖNCZ ILDIKÓ

A 2008. szeptember végén kirobbant pénzügyi világválság súlyos folyamatokat indított el Európában, és az EU-tagállamok bankágazatát is komolyan érintette. Napokon belül általános bizalomvesztés volt tapasztalható a bankágazaton belül. Hamarosan világossá vált, hogy a bankok irányába tett intézkedések nem elegendőek ahhoz, hogy a gazdaság kilábaljon a súlyos válságból. A hitelezési válság eredményeként számos, normál hitelezési körülmények között pénzügyi nehézséggel nem küzdő vállalkozás nehéz helyzetbe került.

A pénzügyi és gazdasági válság kezelése és leküzdése céljából az Európai Bizottság 2008 októberétől kezdve több közleményt adott ki a pénzügyi intézetek számára nyújtható állami támogatások szabályozása, valamint a reálgazdaság szereplői likviditási helyzetének, forráshoz jutásának könnyítése érdekében. Az állami támogatási tilalom alóli mentesítés jogcíme minden esetben az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdés b) pontja, amely kimondja, hogy a közös piaccal összeegyeztethető „egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére” nyújtott támogatás.

1 2009. 11. 12. State aid: Overview of national measures adopted as a response to the financial/economic crisis. <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/09/499&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

A pénzügyintézetek vonatkozásában az állami kezességvállalás,² tőkeemelés,³ likviditásbővítés,⁴ értékvesztett eszközök kivásárlása,⁵ valamint a szerkezetátalakításhoz nyújtható támogatások⁶ tekintetében határozta meg a Bizottság azokat az átfogó kereteket, amelyekben belül gyorsan értékelni lehet az e célokra nyújtott támogatásokat, továbbá ezen támogatások alkalmazásának az állami támogatási szabályokkal való összeegyeztethetőségének feltételeit is lefektették.

A reálgazdaság szereplői számára a *finanszírozási lehetőségek elérésének elősegítésére irányuló állami támogatási intézkedések ideiglenes keretszabályáról* szóló közlemény⁷ (továbbiakban: ideiglenes közlemény) hatálybalépésével 2010. december 31-ig új – két évre szóló átmeneti – szabályok léptek életbe az állami kezességvállalás, a kockázati tőkenyújtás, a kedvezményes egyéni referencia kamatláb, a rövid távú exporthitel-biztosítások terén. Továbbá a tagállamok a csekély összegű támogatások mellett – annak feltételeihez hasonló működési elvű – lehetőséget kaptak ún. átmeneti támogatás nyújtására, vállalkozásonként 500 ezer euró összeg erejéig. Az ideiglenes közleményben szereplő támogatási szabályokat csak akkor alkalmazhatják a tagállamok, ha azokra a Bizottság által jóváhagyott támogatási programot vezetnek be. Egy támogatási kategóriára – főszabály szerint – a tagállamok egy támogatási programot jelenthetnek be.

A válság kezelésére, leküzdésére bevezetett intézkedések átmeneti jellegűek, és határozott időre szólnak, ezért folyamatos felülvizsgálatra szorulnak. A közlemények mindegyike kötelezi a tagállamokat arra, hogy a Bizottság felé féléves vagy éves jelentést tegyenek a megtett válságintézkedésekről és azok eredményeiről.

A Bizottság 2009. november 12-én összefoglaló tájékoztatást tett közvé a válság miatt hozott intézkedésekről. Az összefoglaló a tagállamok által hozott intézkedések típusát, a kedvezményezett megnevezését,

2 HL C 270., 2008. 10. 25. 8–14. (*Banki közlemény*).

3 HL C 10., 2009. 1.15. 2–10. (*feltőkésítési közlemény*).

4 HL C 270., 2008. 10. 25. *Banki közlemény*, 6. fejezet, 51. pont. A Bizottság likviditásbővítés alatt a kormányzati intézkedéseket érti.

5 HL C 72., 2009.3.26. 1–22. (*eszközátvételi közlemény*).

6 HL C 195., 2009.8.19. 9. (*banki szerkezetátalakítási közlemény*).

7 HL C 16/1, 2009. 1. 22.

a bizottsági döntési eljárás helyzetét és eredményét, valamint a jóváhagyás dátumát tartalmazza.

Az összesítés szerint a pénzintézetekre a Bizottság összesen 73 tagállami intézkedést hagyott jóvá, melyből 31 átfogó tagállami program (pl. állami kezességvállalás), 42 pedig egyedi intézkedés (konkrét vállalat/vállalatcsoport támogatása). Ezeken túl még 11 egyedi intézkedés esetében van folyamatban hivatalos vizsgálati eljárás. A legtöbb, pénzügyi rendszert érintő támogatási intézkedést Németország (16 db), a Benelux államok (14 db), valamint Írország (6 db) és Anglia (5 db) vezette be. Magyarország a pénzintézetek vonatkozásában kettő – a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának erősítéséről szóló kezességvállalás és tőkeemelés formájában nyújtható támogatás,⁸ valamint a lakáscélú kölcsönökre vonatkozó állami készfizető kezesség⁹ – intézkedést jelentett be, melyeket a Bizottság jóváhagyott. A magyar intézkedések mind egyike támogatási program.

A reálgazdaság vonatkozásában – az összesítés szerint – a Bizottság 60 tagállami intézkedést hagyott jóvá. Bulgária és Ciprus kivételével minden tagállam élt az ideiglenes közlemény szerinti támogatási lehetőséggel, melyek között legnépszerűbb az 500 ezer euró összegű átmeneti támogatás, amelyet 20 tagállam vezetett be.

Magyarország vonatkozásában az ideiglenes közlemény alapján öt támogatási programot¹⁰ hagyott jóvá a Bizottság.

8 N664/2008. sz. állami támogatás, meghosszabbítva N355/2009, jóváhagyva: 2009. 09. 04.

9 N358/2009. sz. állami támogatás, jóváhagyva: 2009. 07. 14-én, meghosszabbítva 2009. 11. 24-én (N603/2009).

10 N77/2009. sz. 500ezer euró összegű átmeneti támogatás, N78/2009. sz. kedvezményes referencia kamatláb, N114/2009. sz. kedvezményes kezesség (Garantiqa Zrt.), N203/2009 kedvezményes kezességvállalási program, N341/2009 kedvezményes kezesség (AVHGA.).